

Sibylle
Berg
Hayat İçin
Teşekkürler

Çeviri: ÖZDEN ÖZBERBER

♥ can
roman

SIBYLLE BERG
HAYAT İÇİN
TEŞEKKÜRLER

Vielen Dank für das Leben, Sibylle Berg

© 2012, Carl Hanser Verlag, Münih

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Telif ve Tercümanlık Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Nisan 2018, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Ebru Aydın, Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar, Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3553-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750735530

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

SIBYLLE BERG
HAYAT İÇİN
TEŞEKKÜRLER

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Özden Özberber

♥can

Sibylle Berg'in Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

Uyuyan Adam, 2018

SIBYLLE BERG, 1962'de, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin sınırları içinde yer alan Weimar'da doğdu. 1984'te Batı Almanya'ya göç etti. Ticino'da o zamanki adıyla Scuola Teatro Dimitri'de oyunculuk eğitimi aldı. Daha sonra Hamburg'a gitti. Okyanus bilimleri ve siyasal bilgiler öğrenimi gördü. İlk öyküleri ve denemeleri Hamburg'da yaşadığı yıllarda yayımlandı. 1996'da Zürih'e yerleşti. İlk romanını 1997'de yayımladı. Çeşitli dergiler ve gazeteler için denemeler ve köşe yazıları kaleme aldı. Öykü ve romanın yanı sıra tiyatro dalında da eser veren Sibylle Berg, 2012'de İsviçre vatandaşlığına geçti. 2013'ten bu yana Zürih Sanatlar Yüksekokulu'nda Dramaturji dersleri veriyor. Sibylle Berg, Zürih ve Tel Aviv'de yaşıyor.

ÖZDEN ÖZBERBER, Almanya'da doğdu. İstanbul Üniversitesi'nde Alman Dili ve Edebiyatı öğrenimi gördü. 1998'den bu yana yazılı ve sözlü çevirmenliğin yanı sıra Almanca öğretmenliği yapıyor. Canlı kitap forumları kurarak özellikle şiir ve edebiyat konularında yazı atölyeleri düzenliyor, çeşitli dergilerde ve sosyal medya mecralarında yazıyor. Özberber bugüne değin J.W. von Goethe, Dorris Dörrie, Dorit Rabinyan, Heinrich Böll, Nele Neuhaus, Eşkol Nevo gibi yazarların yapıtlarını dilimize kazandırdı.

İçindekiler

Başlangıç.	11
1966-2000.	15
Orta.	211
2000-2010.	219
Son.	321
2010-2030.	329

Başlangıç.

Bin dokuz yüz altmış altı yılının soğuk yazını artık herhalde kimse hatırlamayacaktır. Genelde bu mevsimde, bu Kuzey Avrupa ülkesinin sosyalist kısmında, açan akasyaların kokusu olurdu havada.

Bin dokuz yüz altmış altının bir şey koktuğu yoktu.

O zamanlar ne yerden ısıtılmalı kaloriferler ne yalıtımlı camlar ne de davetkâr sömineler vardı; küçük şehrin sakinleri üşüyorlardı, moralleri bozuk, parmakları soğuktan kaskatıydı. Hani neredeyse Soğuk Savaş'ın hissedildiği bile söylenebilirdi. Sosyalist ve kapitalist sistem taraftarlarının dünya hâkimiyeti için savaştığı söyleniyordu; işin akıbetinin ne olacağı henüz belli değildi ve kendi küçük şehirlerinde yaşayıp giden bu insanların hayatlarına etkisi nispeten azdı. Sosyalizmde yaşayanlar, başka bir şey bilmiyorlardı; boş raflara alışkındılar, lahana, elmanın tek çeşidine ve de yazın ravent otuna. Dünya o zamanlar küçüktü ve çok da korkutucu değildi, kolaylıkla kavranabilir bir yerdi ve şehir sınırına kadardı. İnternette ve kitle iletişim araçlarından önceki hayatı bu, sadece günlük gazeteler vardı ve muhabirler kırışık takım elbiseler giyerdi. Dünya erkeklerindi ve burada, iyi ve kötü olarak bölünmüş bu ülkenin doğu kısmında kimse buna şaşırıyordu. Siyahiler sadece Afrika'da ve

kitaplardaydı; sırf bu küçük ÷lkede, bu küçük şehirde olan biteni anlamak yeterliydi, ki bu da azdı, günlük gazetede de yazardı. Yeni bir fabrika açılmış, Beş Yıllık Plan gerçekleştirilmişti; komşuya ufak, sıkıştırılmış kartondan yapılma bir araba verilmişti; on yıl beklemişti bu arabayı ve şimdi onunla bölge merkezinde turluyordu, orada çikolatalı süt de vardı. İnsanlar duygusallaştığında bazen biraz da kesik kesik soluyarak gri sokaklarına bakarlardı, renk özlemi çektiklerinden veya tüketimin insanı memnun eden avantajlarından bihaber, neredeyse baygınlık geçirecek bir can sıkıntısında boğulup giderlerdi. Pekâlâ, budur işte, sonsuza dek böyle, derlerdi hassas bünyeli olanlar kendi kendilerine, demek ki benim de hayatım bu, pek de özel bir şey olacağa benzemiyor.

1966-2000.

Hadi bakalım.

Binlercesini gördüm burada; ama kimse bu kadar şımarık muamele etmemişti, dedi ebe. Muamele; özellikle böyle demişti, eski kelimeler kullanmayı severdi.

Bunu söylerken önünde yatan kadına değil, plastik eldivenli ellerine bakıyordu. Kendi ellerine hayrandı. Görüyor musunuz, işte bunlar kavramasını bilen eller, dedi genç öğrenci ebelere; bunun üzerine onlar da başlarını eğdiler; kimsede böyle hayranlık uyandırıcı etten yapılmış kürekler yoktu çünkü.

Ebe, kuşaklar boyunca genç anneleri travmaya sokmuştu. Birçoğu, gözleri sinirle seğirmeden çocuğuna bakamazdı.

Doğum yapan kadının gözleri istemsizce seğiriyordu. Bu bebekte göze çarpan herhangi bir gelişim bozukluğu olursa, sadece benden ve benim yeterince ıkınmamış olmamdan kaynaklanacak, diye düşündü artık çok da genç olmayan kadın; bacakları jinekolog koltuğuna sıkıca bağlanmıştı. Metal o kadar soğuktu ki, sadece tek bir şeye odaklanabiliyordu: bacaklarından bütün bedenine yayılan o soğuğa. Çocuğuna korkunç bir şeyler olacaktı; soğuk yaz, sancılar, tüm bunlar orospunun teki olduğu için birer cezaydı işte.

Orospuya bak sen! diye düşünmüştü ebe. Koridorda

onu bekleyen bir adam yok, iç çamaşırları kirli, burnundaki damarlar çatlamış; bu tipleri iyi bilirdi. Ebenin kadınlara acıması yoktu. Merhamet duyacak olsaydım, bu mesleği doğru düzgün yerine getiremezdim, derdi kimi zaman kendisine sorulmadan; hakkında kimsenin bir şey bilmek isteyeceği türden biri değildi zira. Çekici olmayışı mı onu bu kadar kaba biri haline getirmişti, yoksa işler başka türlü de yürür müydü, belli değildi. Bu küçük komünist ülkede insanların ruhsal inceliğine pek dikkat edilmezdi.

Burada komünizm adıyla uygulanan şey, ebenin hoyrat yaradılışına uygundu. İnsana zevk veren ve dikkati dağıtan şeyleri hor görürdü. Hayat tarzı Zen-Budist olarak nitelendirilebilirdi; fakat bu tür tasarlanmış din uyarlamaları, Batılı burjuva çevrelere çok daha sonra girecekti.

Ebe bir evde pansiyoner olarak kalıyordu. Odada kahverengi perdeyle gizlenmiş tek gözlü bir ocak, orta yerde ise ölü balına misali büyük bir dolap duruyordu, insanın şöyle keyifle bakıp huzur bulabileceği hiçbir şey yoktu; öldükten sonra huzur bulunur nasılsa, diye düşünürdü ebe ve merhamet göstermeksizin işine bakardı: minik komünistlerin dünyaya gelmesine yardım etmeye.

Ebe zor kavranan durumları kendi iç dünyasında duygu olarak görmeye alışkın değildi. Onu rahatsız eden tek şey, odasında sıkıntıyla oturup büyük virologların çalışmaları hakkında kitap okuduğu hafta sonlarıydı. Robert Koch gelince ağıyla, ağla çeçe sineği ağla, diye mırıldanırdı ebe dikkat gösterilmesi gereken anlarda; hemşirelik öğrencileri bütün hayatları boyunca Robert Koch ismini duyduklarında irkileceklerdi.

Ebenin hastalara karşı horgörüsü, kadınlara olan derin nefretinden kaynaklanıyordu. Hiçbiri onun hayranlığını uyandıracak şekilde tarihe bir katkıda bulunmamıştı, ayrıca kadınlığın üzerine yapışmış olan cinsellik de onu tiksindiriyordu.

Doğumhane soğuktu.

Hastane soğuktu. Tüm ülke yalnızca yüz yılda bir görülen o buz gibi yazlardan birinin etkisi altındaydı; daha da sık görülüyordur belki, sonuçta havaya güven olmaz. Kesin olan tek şey, yakıt teminiydi. Kömür yoktu. Tabii ki yazın kömür olmazdı, reel sosyalizm ne afetlere ne de sevinçli doğumlara hazırlıklıydı. O zamanlar hamile bir kadın suda doğum, evde doğum veya doğum kulübesinde duygulu doğum gibi çılgınlıklardan birini talep etse, medeniyetten uzak şu huzurlu kurumlardan birine yollarlardı onu herhalde.

Şu çocuk bir gelse de şu bağdan beni bir kurtarsalar! Sancı aralıklarında kadın kendini rahatsız bir biçimde bağlanmış hissediyordu. Tavandaki floresan çubuğun ışığı titriyor, kadın nefesinin ufak buhar bulutları oluşmasını izliyor ve uzaktan çatal bıçak gibi aletlerin şingirdamasını duyuyordu. Doğurmak üzere olduğum şeyi pişirecekler sanırım. Hardal soslu.

Kadının memleketinde gurmeliğe pek yüz verilmezdi; iki tekerlekli araba üzerinde çocuğuna fındık kremalı meyve püresi hazırlamak herhalde kimsenin aklına gelmezdi; fakat işte tam da bebeğinin üzerinden akan sosu düşünürken o da içinden kayarcasına çıkıvermişti.

E, nihayet, dedi ebe.

Bir... diye devam edecekken bir anda sustu ve doğumhaneye ağır bir sessizlik çöktü. Kadın birkaç saniye süren mırıldanmalardan sonra bir öksürük sesi duydu ve bebek bir örtüye sarılmış vaziyette ona uzatıldı. Sağlıklı. Sanırım. Dedi ebe. Detaylı bilgiyi doktorunuz size verir.

Kadın bebeğe baktı. Absürd derecede yuvarlak olan kafası, biraz fazla büyük duruyordu; ama doğumhanedeki bu yadırgatıcı atmosferi haklı çıkaracak başka kusur da göremiyordu. Çocuğun bakışları tuhaftı sadece, neredeyse bir yetişkin gibi yorgun bakıyordu. Eğer bu minik

velede akıl yürütme kabiliyeti yüklenseydi, geldiği yere tekrar kaçıp kaybolmak istediği düşünülebilirdi.

Hiç çocuk istemedim, anlamı yok. Kadın iç geçirdi. Bu cümle dilbilgisel olarak hatalı, diye araya girdi ebe. Sesli düşünmüş olmalıydı, gözlerini devirdi. Dilsel ukalalıklardan nasıl da nefret ederdi; sözde hatalar yüzünden koparılan yaygaralardır bunlar. Bu ülkede her şey dosdoğru olmalı ve anlam taşımalıdır. Her alan için diploma sahibi olunmalı, devletin sınava tabi tuttuğu temizlikçi de olursa gece bekçisi de, insan klasiklerden alıntı yapabilmelidir; her bir bina temizlikçisinin elementlerin periyodik tablosunu bilmesi şarttır. Bir tuvalet yönetimi bile yeterlik sınavını vermiş ve eğitim görmüş olmayı talep eder ve sorumlu kişinin neredeyse devamlı olarak ruhsal sağlık kontrolünden geçmesini ister.

Kadının durumu şüpheliydi, üzerinde kocaman kafasıyla bir anda herkesi suskunluğa iten bir bebek yatıyordu.

Sadece birkaç saniye yüzünden dünyadaydı, ahşap bar tezgâhı ve alkol kokan bir gece yaşanan o an yüzünden. Kısa boylu, Polonyalı kömür nakliyecisi, yaşlı şişman kapıcı; muhtemelen pek de olağanüstü genlerle donanmamış bu iki adamın da, çocuğun gerçek babası olması mümkündü, ama belki de değildi; o sabahı öyle hayal meyal hatırlıyordu ki, her şey bir rüya bile olabilirdi. Kadın, şimdi ise anne, hamileliğini çok geç fark etmişti, kendine çok yabancıydı ve hayatı da çok belirsizdi, jinekologun ona acıyarak bakıp kafa sallayışını muhtemelen hayatı boyunca unutamayacaktı. Ve muayenehaneden eve dönüş yolunu; bir savaş alanını boylu boyunca kat ediyormuş gibi gelmişti ona. Hüzünlü şehrinin hüzünlü sokakları ona bir daha asla bu kadar تنها gelmeyecekti.

Doğum sandalyesindeki kemerlerini çözdüklerinde, ayağa kalkması için bir hemşire ona gerçekten de yardım etmişti; insanın beklemediği bir hizmetti bu; bir diğer

hemşire de bebeği alıp ortadan kaybolmuştu; o ise soğuktan buz kesmiş ayaklarının üzerine basmakta hâlâ biraz güvensizdi. Onu hasta odasına aldılar ve giyinmesine izin verdiler; duş bile alabilirdi. Duş almak veya banyo yapmak, başka koşullar altında hemen kabul edeceği lüks bir hediyeydi; fakat o yaz ne yazık ki sular da soğuktu ve o yüzden odadaki diğer altı kadının gözleri önünde sadece hızlıca temizlenmekle yetindi. Bir doğum pek de şaşıla bir olay değildir; ona söylendiği gibi, ufak seyahat çantasıyla başhekimin odasına gitti.

Pekâlâ Frau, dedi Başhekim Doktor Wagenbach; yüzüne bile bakmamıştı; dikkat çekici biçimde kesik kulaklı, kel bir adamdı, geceleri kedilerle boğuşuyor gibiydi, kulakları yani. Bir bebeğiniz oldu, tebrikler, dedi Doktor Kulak ve o, daha ona sadece “Frau” diye hitap etmesinde hiçbir sakınca görmediğini söylemek üzere cevap bile vermeden, konuşmaya devam etti. Bir çocuğun belirsiz cinsiyetle doğması, pek de nadir karşılaşılan *bir* durum değildir. Burada ameliyatla oldukça şaşırtıcı sonuçlar alabiliriz. Bakın, burada bir penis var; ama klitoris de olabilir. Röntgen ise bize yumurtalık ve testis gösteriyor. Doktor Money'den bu yana belirsiz cinsiyete sahip çocuklara ameliyatla daha kolay oluşturulacak bir cinsiyet sağlamak, yaygındır. Eğer penis, kapsamlı bir ameliyat ve yapısal önlemlere rağmen oluşturulamayacak kadar küçükse, bebeğin kız olduğuna karar verilmelidir. Bu durumda bir neovajina yerleştiririz; fakat bu da düzenli olarak bir objeyle esnetilmelidir. Mesela salatalıklarla. Dedi başhekim; kendi söylediklerine kendisi bile gülmemişti. Kadınsa doktorun cümlelerini bebekle ilişkilendiremiyordu, ki kendisinin de bebekle bir bağı yoktu. Daha çok neye benziyor, diye sordu doktora. Adam kısacık bir an ona baktı ve kadın onun yüzünde hafif bir iğrenme gördüğünü sandı.

1966 yazı, alışılmışın dışında soğuktur. Kúçük Doğu Alman kentinde kómr yoktur. İnsanlar úřur. Bu soğuk yaz gúnlerinde bir çocuk dúnyaya gelir. Adını Toto koyarlar. Hermafrodittir, kimse onu istemez. Yetimhaneye gönderilir. Diğer herkesten farklıdır; kimse onu sevmez. Toto kótlúđún kabul gördüğu, çirkinliğin onay bulduğu ortamlarda iyiliği, masumiyeti ve sevgiyi boş yere arayarak sosyalist úlkeyi uçtan uca kat eder. Sonra bir gún, herkesin hayallerini súsleyen kapitalist Batı'ya geçer. Burada da hayaller ve gerçekler apayırdır.

İsviçreli yazar Sibylle Berg, *Hayat İçin Teřekkúrler*'de yaşadığımız dúnyanın sırrını kazıyor. *Hayat İçin Teřekkúrler* her şeyin sefalete gömúldüđu, acımasızlıkla damgalandığı adaletsiz ve irkiltici bir dúnyanın içinden sesleniyor.

Sonuna kadar öfkeli, kışkırtıcı ve sert bir roman bu. *Hayat İçin Teřekkúrler* karanlık bir tablo; çıplak gerçeklikler manifestosu olarak da okunabilir.

